

32. Rakennusvirasto¹⁾

Hallinnollinen osasto

Hallinnollinen osasto on jaettu kansliätöimistoon ja henkilöasiaintoimistoon.

Vuoden 1972 lokakuun alusta yleiseltä osastolta organisaatiouudistuksen johdosta hallinnollisen osaston alaisuuteen palkanlaskentatoimisto, jonka päällikkönä toimii Eero Haapkyä.

Hallinnollisen osaston henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1972:

26 vakinaista viranhaltijaa,

6 tilapäistä viranhaltijaa,

56 työsopimussuhteista toimihenkilöä.

Kertomusvuoden aikana sattui 857 työtapaturmaa, joista 42 kuukausipalkkaisille ja 815 tuntityöntekijöille.

Vakuutusyhtiö Pohjola oli vakuuttanut kaikki työntekijät, mutta kaupunki vastasi kaikista vakuutuksista aiheutuneista menoista.

Korvauspäätösten perusteella kassan kautta työntekijöille maksetut tapaturmakorvaukset olivat 556 269 mk ja sairauslomatililtä ns. kaupungin osuus oli 158 880 mk 10 638 päivältä.

Helsinki-mitali myönnettiin 3 viran- ja toimenhaltijalle ja 6 työntekijälle sekä Kaupunkiliiton ansiomerkki 6 viranhaltijalle ja 84 työntekijälle.

Kertomusvuoden aikana anottiin hautausavustusta 20:lle työsuhhteessa kuolleen toimihenkilön tai työntekijän oikeudenomistajalle.

Talousoasto

Kassa- ja tilitoimisto. Kassa- ja tilitoimiston päällikkönä toimi hallinto-opin kand. Eino Elomaa.

Kassa- ja tilitoimiston henkilökunnan vahvuus oli 30.9.1972 saakka yht. 38 henkilöä. Uuden organisaation mukaisesti siirrettiin palkkalaskentajaos hallinnollisen osaston alaisuuteen 1.10.1972, joten toimiston vahvuus oli 31.12.1972 (v. 1971) yhteensä:

13 (21) vakinaista viranhaltijaa,

3 (5) tilapäistä viranhaltijaa,

8 (12) työsopimussuhteessa olevaa kk-palkkaista toimihenkilöä.

Kassa- ja tilitoimisto hoiti seuraavia koko virastoa koskevia palvelutehtäviä:

— hallinnollinen- ja kustannuskirjanpito

— kassatoimi

— laskentatoimen kehittäminen ja talouden suunnittelu

— ATK-suunnittelu

— palkan laskenta 30.9.1972 saakka

Tilitositteita kertyi yhteensä seuraavasti:

	1972 kpl	1971 kpl
maksumääräyksiä	65 947	69 004
kassatositteita	16 491	16 991
muistiotositteita	5 036	4 191
Yhteensä	87 474	90 186

¹⁾ Kertomukseen liittyvät taulukot on julkaistu rakennusviraston toimintakertomuksen eripainoksessa.

Hallinnollinen momenttikirjanpito ja velallisten reskontrakirjanpito suoritettiin Nixdorf Computer -toimistotietokoneella. Sivutuotteena saatujen tietojen lävistyksien reikänauhalle annettiin primääritietoina TKK:lle, jossa alamomenttikirjanpito suoritettiin.

Velkojain reskontra kirjattiin kahdella Addo-kirjanpitokoneella.

Palkkalaskenta suoritettiin TKK:ssa palkkalaskentajaoksen antamien aikailmoitusten mukaisesti.

Satamarakennusosaston tuntipalkat maksettiin rakennusviraston kassa- ja tilitoimiston tuntipalkkojen kassanhoitajien toimesta.

Rakennusvirasto toimi itsenäisenä kassavirastona ja kassanvaihto oli kertomusvuonna 10 957 265 (10 914 788) mk.

Määrärahojen käyttö sekä kaupungin muille virastoille ja laitoksille ja yksityisille le suoritettut työt olivat seuraavat:

	1972 mk	1971 mk
Talousarviovuoden määrärahojen käyttö	167 924 490	170 171 109
Ed. vuosien siirtomäärärahojen käyttö	83 206 655	77 399 421
Työllisyysmäärärahojen käyttö	58 445	129 735
Kaupungin muille virastoille ja laitoksille suoritettut työt	59 166 915	51 719 210
Yksityisille suoritettut työt	9 389 049	6 080 775
Yhteensä	319 745 554	305 500 250

Rakennusviraston tulot olivat v. 1972 yhteensä 34 664 214 (34 828 872) mk.

Hankintatoimisto. Hankintatoimiston henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1972 yhteensä:

- 22 (22) vakinaista viranhaltijaa,
- 1 (1) tilapäistä viranhaltijaa,
- 18 (16) työsopimussuhteessa olevaa kk.-palkkaista toimihenkilöä,
- 43 (47) työntekijää.

	mk
Varaston arvo 1.1.1972	1 992 150
Vuoden aikana ostetun tavarahan arvo	19 708 438
Vuodenaikana käytetyn tavarahan arvo	19 846 646
Varaston arvo 31.12.1972	1 853 942

Pääasiallisimmat tavarahankinnat tehtiin kertomusvuoden aikana lähinnä seuraavilta hankkijoilta: Oy Ekströmin Koneliike Ab, Hyvinkään Betoni, Karjaan Sementtitehdas, Kesko Oy, Lohjan Kalkkitehdas Oy Rudus, Paraisten Kalkkivuori Oy, Radi-Betoni Oy, Oy Renlund Ab, SOK ja Oy Julius Tallberg Ab.

Sahatun puutavaran hankinnat Helsingin kaupungin puutavarakeskukselta olivat kolmen viimeisen vuoden ajalta seuraavat:

	m ³
1970	7 690 892
1971	8 859 929
1972	5 066 980

Kaupungin eri laitoksille ja virastoille on hankinnat hoidettu hankintasopimuksilla ja tilauksilla, jolloin tavara on toimitettu liikkeestä suoraan asianomaiselle laitokselle tai virastolle. Samanlaista hankintamenettelyä on osaksi käytetty myös rakennusviraston omille osastoille tapahtuneissa hankinnoissa.

Toimiston suorittamien aine- ja kulutus-tarvike- sekä kone- ja kalustohankintojen kokonaisarvo oli 29 863 273 mk.

Toimistolla oli kertomusvuoden aikana vuokratuloja vieraille lainatuista työkaluista, työkoneista ja lipuista 27 714 mk sekä suoritetuista kuljetuksista 68 117 mk.

Konevarikko. Konevarikko jakaantuu toimistoon, konekorjaamoon, moottoriajoneuvokorjaamoon ja konevarastoon.

Konevarikon henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1972 seuraava:

18 (14) vakinaista viranhaltijaa,
2 (2) tilapäistä viranhaltijaa,
24 (22) työsopimussuhteessa olevaa toimi-
henkilöä,
237 työntekijää.

Konekorjaamo suoritti vuoden aikana konevarikon työkoneiden korjauksia sekä tarjous- ja laskutustyönä konepaja-, pelti- ja puutöitä kaupungin kaikille laitoksille. Konekorjaamon sähkötyöryhmä huolehti rakennusviraston sähkölaitteiden huollosta ja korjauksista sekä suoritti erinäisiä sähköasennustöitä katu- ja talorakennusosaston alaisilla työmailla.

Moottoriajoneuvokorjaamo suoritti pääasiallisesti kaikkia kaupungin omistamien autojen korjauksia, palolaitosta ja liikennelaitosta lukuun ottamatta. Sen lisäksi korjaamo huolehti yleistraktorikalustosta, puhtaanapitokoneista ja -välineistä sekä suoritti mainittujen kuorma-, henkilö-, paketti- ja erikoisautojen sekä traktoreiden huoltotöitä ja työvälineiden muutostöitä. Avattujen työnumeroiden lukumäärä toimintavuoden aikana oli 10 213.

Konevarasto sai kertomusvuoden aikana käyttöönsä viereiseltä, rakennusvirastolle varatulta maa-alueelta n. 9 200 m²:n suuruisen työkoneiden varastoalueen, jolle rakennettiin kevytrakenteinen, kylmä maapohjahalli. Hallin koko on 23.0 m × 54.3 m, pinta-ala n. 1 250 m². Lisäksi alueelle pystytettiin viipaleista varaston toimistoparakki. Konevaraston toimesta suoritettiin omien koneiden työhönsijoituksia vuoden aikana 2 410 kertaa ja vieraita koneita vuokrattiin 367 kertaa.

Talorakennusosasto

30.9.1972 saakka voimassa olleen johtosäännön mukaan talorakennusosastoon kuu-

lui suunnittelutoimisto, työtoimisto ja kone-
teknillinen toimisto.

Henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1972:

53 (57) vakinaista viranhaltijaa,
139 (143) työsopimussuhteessa olevaa kk-
palkkaista toimihenkilöä.

Näistä oli arkkitehteja 25 ja insinöörejä 34.

Osaston työmailla oli työntekijöiden kokonaismäärä urakoitsijatyöt mukaanluettuna 870 henkilöä 1.1.1972 ja 820 henkilöä 31.12.1972.

Osasto suoritti kaupungin rakennusten lämmitys- ja ilmanvaihtolaitosten käytön valvontaa, huolto- ja säätötehtäviä sekä kaupungin kiinteistöjen sähkölaitteiden kausitarkastuksia. Yleisten väestönsuojien ja asuntoalueitten yhteisväestönsuojien suunnittelu ja rakentaminen kuului niin ikään talorakennusosaston tehtäviin.

Työmaiden ohjelmointitehtävissä työtoimistossa toimi ohjelmointiryhmä. Ryhmään kuului päätoimisesti esimies, ohjelmoitsija ja suunnitteluapulainen sekä työkohteiden vastaavat rakennusmestarit sivutoimisesti.

Rakennusviraston 1.10.1972 voimaantulleen uuden johtosäännön mukaan jakaantui talorakennusosasto talosuunnitteluosastoon ja talorakennusosastoon, joiden vahvistamaton toimistojako muodostui seuraavaksi:

Talosuunnitteluosasto
— esisuunnittelutoimisto
— arkkitehtitoimisto
— rakennesuunnittelutoimisto
Talorakennusosasto
— uudisrakennustoimisto
— korjaustoimisto
— koneteknillinen toimisto
— laskentajaos
— kirjanpitojaos

Talosuunnitteluosaston päällikkönä toimi kaupunginarkkit. Sakari Siitonen ja talorakennusosaston päällikkönä dipl.ins. Lasse Juvonen em. päivämäärästä lukien.

Tämä toimintakertomus on laadittu ennen 1.10.1972 voimassa olleeseen organisaatioon perustuen.

Suunnittelutoimisto. Huomattavan suuria rakennussuunnitelmia oli tekeillä 70. Näistä oli 38 kohdetta suunnittelutoimiston tehtävänä ja 32 oli annettu yksityisten arkkitehti-toimistojen tehtäväksi. Toimiston rakennus-suunnittelijat laativat rakennepiirustukset 46 työtä varten. Ulkopuolisilla rakennussuunnittelutoimistoilla oli tekeillä yhteensä 22 rakennuksen eri vaiheiden suunnittelu. Lisäksi oli yleisiä ja yhteisiä väestönsuojia suunnitteilla yhteensä 15, joista ulkopuolisilla suunnittelijoilla oli tekeillä 5 suojan yleis- ja rakennussuunnitelmat. Omia rakenne- ja maas-totutkimustöitä tehtiin 55.

Koneteknillinen toimisto. Koneteknillinen toimisto hoiti talorakennusosaston rakennuskohteiden LVI-, sähkö- ja teletekniset työt sekä muut konetekniset rakennuttaja-tehtävät, antoi asiantuntija-apua kaupungin eri laitoksille ja hallintokunnille sekä valvoi liikelaitoksia lukuun ottamatta kaupungin kiinteistöjen LVI-, säätö- ja sähkölaitteiden hoitoa ja kuntoa. Suunnittelutehtävät uudisrakennusten osalta hoidettiin pääasiassa ulkopuolisten suunnittelutoimistojen avulla. Saneeraus-, muutos- ja korjaustehtävät suunniteltiin omalla henkilökunnalla.

Koneteknillisen toimiston tärkeimmät työkohteet ilmenevät suunnittelutoimiston ja työtoimiston rakennuskohdeluetteloista.

Työtoimisto. Vuonna 1972 valmistuneet rakennukset:

Urakalla:

	m ³	m ³
Tapanilan lastentarha ..	3 240	
Tapaninvainion lasten- tarha	3 240	
Kannelmäen leikkikent- tärakennus	370	
Konevarikon varastohalli	7 800	
Meilahden kartanon pe- rusparannus	2 000	
Outamon vast.ottokodin met.työpaja	675	17 325

Omana työnä:

Erikoislääkäriasema	46 800	
Oulunkylän erityislasten- koti	4 650	
Laakson sair. läntisen po- tilasrakennuksen perus- korjaus	26 590	
Kaup. puutarhan kasvi- huone	2 270	
Nokiantie 2—4 muutos- työ	2 000	
Pakintalon entisöinti	400	
Meilahti 12 muutostyö ..	1 500	84 210
Yhteensä		101 535

Väestönsuojat:

	m ²
Erottajan kalliosuoja	5 300

Uudisrakennus- ja saneeraustyöt 1.1.1973:

Urakalla:

	m ³	m ³
Finlandia-talon lisäraken- nus	26 330	
Marian sair. ensiapupoli- klin. laajennus	1 050	
Pohjois-Jakomäen lasten- tarha	2 500	
Tervalammen työlait.kas- vihuone	5 520	35 400

Omana työnä:

	m ³	m ³
Rahatoimiston korttelin (n:o 31) saneeraus	23 520	
Kontulan vanhustenhuol- lon keskus	40 100	
HKR:n läntinen työtuki- kohta	23 270	
Jätteenpolttolaitoksen laa- jennus	36 360	
Kallion paloaseman laa- jennus	52 800	
Tahvonlahden kansa- koulu	15 600	
Marian sair. Lauttasaaren osasto	13 425	
Talon Nilsiänk. 6 sanee- raus	26 190	
Pihlajamäen II lastentarha	2 950	
Kirvesmiehenk. 2 muutos- työ	7 950	
Tahvonlahden lastentarha	3 540	245 705
Rakenteilla yhteensä		281 105

Väestönsuojat:

	m ³
Myllypuron kalliosuoja . .	34 300

Henkilökunnan määrä 31.12.1972:

	Kuukausi- palkalla		Tunti- palkalla		Yhteensä
	M	N	M	N	
Osastopääll. ja hallintotoimisto	9	17	—	—	26
Suunnittelutoimisto	44	14	58	—	116
Rakentamistoimisto	69	1	612	24	706
Kunnossapitotoimisto	25	2	200	7	234
Puhdistamostoimisto	86	22	72	23	203
Projektit	7	1	—	—	8
Yhteensä	240	57	942	54	1 293

Koulutus. Osaston henkilökunnasta osallistui koulutukseen 40 henkilöä, joista kaupungin järjestämille kursseille 18 henkilöä ja eri järjestöjen järjestämille maksullisille kursseille 22 henkilöä. Osanottomaksut jälkimäisille kursseille olivat 8 438 mk.

Katurakennusosasto

Katurakennusosaston uusi organisaatio otettiin toistaiseksi käyttöön 1.10.1972. Sitä aikaisemmin osastoon kuuluivat suunnittelu- ja työtoimisto sekä välittömästi osastopäällikön alaisena yli-insinööri. Uuden organisaation mukaan osasto jaettiin viiteen toimistoon:

Hallintotoimisto
Suunnittelutoimisto
Rakentamistoimisto
Kunnossapitotoimisto
Puhdistamostoimisto

Hallintotoimisto muodostettiin yli-insinöörin alaiseksi osaston esikuntaelimeksi, jonne siirrettiin lakiasiat, talousasiat, henkilöasiat ja ATK-asiat. Entisestä suunnittelutoimistosta erotettiin puhdistamosuunnittelujaos, joka liitettiin puhdistamostoimistoon. Työtoimiston varsinaisista uudisrakennuspiireistä muodostettiin rakentamistoimisto, kunnossapitopiireistä kunnossapitotoimisto ja jäteveden puhdistamojen rakentaminen, käyttö ja vesiensuojelulaboratorio liitettiin puhdistamostoimistoon.

Talous. Katurakennusosaston kokonaismenot v. 1972 olivat 129.45 (105.15) milj. mk. Menojen lisäys edellisestä vuodesta oli näin ollen 23.1 %. Näin suuri menojen lisäys johtui suurelta osin eräistä huomattavista liikenneväyläurakoista.

Kustannusten jako yksityiskohtaisemmin:

Käyttömenot	mmk	mmk
Hallinto		
KK-palkat	6.73	
Sosiaalimaksut	1.76	
Muut hallintomenot	0.45	8.94
Korjaus- ja kunnossapito		
katujen kunnossapito	5.59	
liikenteen järjestelyt	0.76	
päällysteiden uusiminen ..	1.04	
viemäreiden ja palokaivojen kunnossapito	1.32	
täytemaan vastaanottopaik- kojen hoito	0.61	9.32
Katu- ja satamavalaistus		8.29
Vesipostit ja suihkukaivot		0.33
Puhdistamojen ja pumppaamojen käyttö		5.94
Vesiensojellaboratorio		0.53
Pääomakustannukset		7.15
Käyttömenot yhteensä		40.50
Pääomamenot	mmk	
Kadut	23.64	
Liikenneväylät	31.55	
Martinlaakson rata	6.75	
Viemärit pumppaamoinen	21.40	
Puhdistamot	5.11	
Muut pääomamenot	0.40	
Pääomamenot yhteensä		88.85

Katurakennusosasto suoritti korvausta vastaan tilaustöitä kaupungin muille laitoksille ja osastoille sekä yksityisille. Kokonaislaskutus oli v. 1972 10.65 (6.48) mmk, josta kaupungin muiden laitosten ja osastojen osuus oli 6.07 mmk ja yksityisten osuus 4.58 mmk. Tilauksia oli kaikkiaan n. 1600 kpl.

Suunnittelu. Vuoden aikana suunnittelutoimiston toimesta laadittiin kaikkiaan n. 1 585 piirustusta (konsulttien laatimat mukana), joista n. 1 150 katu-, liikenneväylä- tai vie-

märipiirustusta sekä n. 435 siltapiirustusta, valmisteltiin kirjelmiä, laadittiin kustannusarvioita, talousarvioita, taloussuunnitelmia ym. varten, osallistuttiin muiden hallintokuntien suunnittelutoimintaan sekä suoritettiin toimialaan kuuluvaa yleisön palvelua ja teknistä neuvontaa.

Liikenneväylät, kadut ja viemärit. Suurimmat suunnittelukohteet olivat Kantakaupungin alueella: Metron rakentamisesta aiheutuneet Itäväylän liikennejärjestelyt Sörnäisissä, Mannerheimintien ja Koskelantien välinen poikittaisväylä Metsämäentie, Pasilassa sijaitsevat Ratapihantie ja Veturitie, päällysteen muuttamisen yhteydessä suoritettut Mannerheimintien liikennejärjestelyt Messuhallin ja Tukholmankadun välillä sekä Helsinginkadun liikennejärjestelyt. Katu- ja viemärisuunnittelukohteista mainittakoon Pasila-projekti, Merihaka, metron aiheuttamat muutostyöt ja ajankohtaiset liikennejärjestelyt keskustassa. Viemärlaitoksen kannalta merkittävä suunnittelutyö oli lietepaineviemäri Munkkisaari—Rajasaari.

Läntisen ja pohjoisen esikaupunkien alueelta laadittiin mm. Nurmijärventien ja valtatie n:o 3:n parantamissuunnitelmat Lapinmäentien ja Pirkkolantien välillä, Vihdintien parantamissuunnitelmat rantaradan ja Haagan liikenneympyrän välillä, suunniteltiin Eliel Saarisen tien välillä Haagan liikenneympyrä — Ilkantie, maaliikennekeskuksen tieyhteys Tuusulantiehen sekä Hanasaarentie välillä Lauttasaari—kaupungin raja. Katu- ja viemärisuunnittelun kannalta tärkein kohde oli Haaga—Vantaan projektialue. Merkittävä kohde pääviemärisuunniteluista oli Koonala—Pasila kokoojaviemäritunneli ja urheilualueista Oulunkylän urheilupuisto.

Koillisen esikaupungin alueelta laadittiin Puistolantien ja Heikinlaakson katu- ja viemärisuunnitelmat ja suunniteltiin Pukimäenkaari välillä Seppämestartie—Tapanilantie sekä Pukimäen ja Suutarilan pumppaamoiden uudet paineviemärit. Pääosa koillisesta Esi-kaupungista kuuluu ns. MaTaPuPu-suunni-

telmaan, jossa huomattavan suunnittelutyön on muodostanut osallistuminen kaavoitus-työhön kunnallistekniikan kannalta.

Itäisessä Esikaupungissa tärkeimmät suunnittelukohteet olivat metron rakentamisesta aiheutuvat Itäväylän liikennejärjestelyt Kulo-saareissa sekä Itäväylän parantamissuunnitelmat Vartiokylässä. Katu- ja viemärisuunnittelun kannalta huomattavin kohde oli Vuosaari.

Uudet kadut, liikenneväylät, tiet ja rautatiet. Uusien katujen, liikenneväylien, teiden, siltojen ja yleisten alueiden rakentamiskustannukset olivat yhteensä 55.19 (38.76) mmk. Martinlaakson radan rakentamiskustannukset olivat 6.75 (0.40) mmk.

Kadunrakentamistöistä suurin osa suoritettiin esikaupunkialueilla, joissa asemakaavoitettujen teiden rakentamista kaduiksi jatkettiin ja kokonaan uusia liikenneväyliä rakennettiin.

Suurimpia kadunrakentamiskohteita olivat Pasilan, Malmi—Tapaninkylän, Vuosaaren, Haagan—Vantaan ja Konala—Pitäjämäki—Marttilan kadut. Suurimmat liikenneväyläkohteet olivat Nuijamiestentie—Nurmijärventie, Itäväylä, Suurmetsäntie, Laajasalontie ja Helsingin—Lahden moottoritie. Metsäläntie avattiin liikenteelle 11.7.1972 ja vuoden aikana aloitettiin Oulunkylän urheilupuiston rakentaminen.

Uusia katuja rakennettiin seuraavat neliömetrimäärät:

	m ²
Ajorataa	248 442
Polkupyörätietä	9 821
Jalkakäytävää	108 119
Yhteensä	366 382

Kertomusvuonna rakennettujen katujen ja katuosuuksien yhteispituus oli 23 608 m.

Kertomusvuoden päättyessä oli katuja, teitä ja yleisiä paikkoja yht. 760 271 m, pinta-alaltaan 9 041 434 m².

Sillat. Tärkeimmät osaston suunnittelemat sillat olivat Hopeasalmentien sillat Itäväylän ja metroradan yli, Kylänevantien silta, Pelimannintien alikäytäväsilta, Niinisaarentien alikäytäväsilta ja Nurmijärventien alikäytäväsilta Pirkkolantien pohjoispuolella. Ulkopuolisilla suunnittelijoilla teetettiin noin puolet siltasuunnittelusta osaston suorittaessa työn valvonnan.

Kertomusvuonna rakennettiin katurakennusosaston toimesta valmiiksi kuusi ajoneuvoliikenteen siltaa ja kaksi jalankulkusiltaa tai -alikäytävää. Vuodenvaihteessa 1972—73 oli rakenteilla kolme siltaa ajoneuvoliikenteelle ja viisi alikäytävää tai siltaa jalankulkijoille ja pyöräilijöille. Vanhoista silloista purettiin jalankulkusilta Nurmijärventieltä suomalais-venäläisen koulun kohdalta sekä Sörnäisten ja Suvilahden sillat (osittain) Junatien sillan tieltä.

Valmistuneet sillat olivat: Herttoniemen salmen pohjoinen silta, Muurimestarintien kaksoissilta Nurmijärventien yli, Junatien silta, Metsäläntien sillat I ja II, Kallvikintien alikäytävä sekä jalankulkusilta Laajasalon moottoritien yli.

Kaikki valmistuneet sillat ovat teräsbetonia lukuun ottamatta viimeainittua, joka on kantavilta osiltaan terästä kannen ollessa puuta.

Valmistuneiden siltojen kustannukset olivat yhteensä 5.21 mmk ja vuodenvaihteessa rakenteilla olleiden 5.79 mmk.

Viemärit. Uusien viemärien ja pumppaamojen suunnittelu- ja rakentamiskustannukset olivat yht. 19.90 (20.33) mmk. Lisäksi viemäreitä uusittiin 1.50 (1.01) mmk:lla.

Kertomusvuonna rakennettujen uusien viemäreiden yhteispituus oli 35 679 jm, josta katurakennusosaston rakentamaa 35 426 jm ja aluerakentajien rakentamaa 253 jm. Viemäreistä oli muoviputkea 870 m.

Tarkastuskaivoja rakennettiin 850 kpl ja sadevesikaivoja 641 kpl.

Suurimmat viemärinrakennuskohteet olivat Vartioharjun, Malmi—Tapaninkylän ja

Vuosaaren viemärit sekä Kontulan kokooja-viemäri ja kokoojaviemäritunneli Pirkkola—Sörnäinen.

Viemäreiden pituus v. 1972 oli yht. 1 012 824 m.

Mittaus- ja tutkimustyöt. Mittausten ja maaperätutkimusten kustannukset olivat 905 119 mk.

Tielaboratorio. Tielaboratorion tutkimukset kohdistuivat pääasiassa kestopäällystystöiden valvontaan sekä kiviaines- ja maalajitutkimuksiin. Näytteet ja niistä tehdyt määritykset jakautuivat seuraavasti:

Yhteensä tutkittiin 1 728 eri näytettä, joista tehtiin kaikkiaan 6 546 analyysiä ja määrittystä.

Tielaboratorion kustannukset ilman palkkoja olivat 26 880 mk.

Katujen kunnossapito- ja päällystystyöt. Katujen, teiden ja yleisten paikkojen korjaus- ja kunnossapitokustannukset olivat seuraavat:

	mk
— päällystetyt kadut	2 229 602
— soratiet	400 053
— paikallistiet	105 578
— sillat	63 032

Katujen päällysteiden uusimiskustannukset olivat 1 044 096 mk, katunimikilpikustannukset 61 200 mk ja kivistä muuttettiin asfalttipäällysteiksi 187 445 mk:lla.

Pääosa päällystystöissä suoritettiin osaston tilauksien mukaan urakoitsijoiden toimesta. Omana työnä suoritettiin ajoratojen paikkausta kylmällä bitumiliuosmassalla (Korsal-massa) 1168 tn ja valuasfaltilla 2263 tn. Ajoratojen paikkauksiin käytettiin etupäässä talvi- ja kevätkaudella yht. 1 111 tn valuasfalttia.

Eri päällystelajien jakauma oli seuraava:

Ajoradat:	m ²
— valuasfalttipäällysteet	154 000
— hiekka-asfalttipäällysteet	208 000
— asfalttibetonipäällysteet	114 000
— kantavan kerroksen bitumi-sorapäällysteet	440 000
Jalkakäytävät:	
— valuasfalttipäällysteet	12 000
— asfalttibetonipäällysteet	130 000
Yhteensä	1 058 000
Kivikatuja muutettu asfalttipäällysteiksi	15 000

Liikennejärjestelyt. Kaupunginhallituksen ja kaupunkisuunnittelulautakunnan määräyksestä tehtiin lukuisia liikennejärjestelyjä. Niiden kokonaiskustannukset olivat 4 187 103 mk.

Suurimpia liikennejärjestelyjä olivat: Mannerheimintie välillä Runeberginkatu—Reijolankatu sekä Maunulan liikenneymppyrä.

Ajoratamerkintä-, liikennemerkit- sekä suojakaidetöitä tehtiin seuraavasti:

	jm
— kaistaviivoja maalattu	133 236
— kaistaviivoja tehty massasta ..	20 553
— paikoitusviivoja maalattu	1 620
— reunaviivoja maalattu	80 283
— reunaviivoja tehty massasta	1 353
— suojatietä maalattu	930
— seeprasuojatietä maalattu	13 079
— seeprasuojatietä tehty massasta	28 105
— ajoratamerkintämaalaa käytetty	12 459
— ajoratamerkintämassaa käytetty	154 915
— uutta suojakaidetta tehty	2 320
— suojakaiteita korjattu	2 322
	kpl
— uusia liikennemerkkejä asennettu	1 907
— liikennemerkkejä uusittu	3 486
— liikennemerkkejä oikaistu	16 455
— liikennemerkkejä poistettu	469
— liikennemerkkitalankoja uusittu..	2 400
— liikennemerkkitalankoja maalattu	2 200
— liikennemerkkejä puhdistettu ..	8 245

Jäteveden puhdistamot ja pumppaamot. Vuoden 1972 aikana käytettiin jäteveden puhdistus- ja poistojärjestelyihin 5 107 273 mk, josta jäteveden pumppaamojen rakentamiseen 1 300 000 mk.

Vuoden aikana valmistuivat Talin esikäsittelyasema ja tulvapumppaamo sekä Malmmin ja Pihlajamäen pumppaamot otettiin käyttöön. Vuosaaren lietteenkäsittelylaitoksen sekä Porthaninrinteen, Suutarilan ja Pukinmäen pumppaamoiden rakentaminen aloitettiin. Muut työt olivat pääasiassa täydennystöitä.

Puhdistamoiden ja pumppaamoiden käyttökustannukset olivat ilman kuukausipalkkaisen henkilökunnan palkkoja yhteensä 6 470 424 mk.

Vuoden lopussa oli käytössä kaikkiaan 34 jäteveden pumppaamoja ja 10 biologista keskuspuhdistamaa.

Lietettä poistettiin jätevesistä kaikkiaan 204 000 m³, josta määrästä n. 2/3 ajettiin kuivattuna pelloille, kaatopaikkojen kunnostukseen, mullan valmistukseen, puistotyömaille yms. hyötykäyttöön ja loput osaksi kuivattuna ja osaksi kuivaamattomana kaatopaikalle.

Suunnittelu. Vuoden aikana jatkui jätevesien poistotunnelijärjestelmän yleissuunnittelu ja suoritettiin kallioperäselvityksiä tunnelilinjan meriosalla. Joulukuussa jätettiin Länsi-Suomen vesioikeudelle hakemus kaupungin jätevesien johtamiseksi biologis-kemiallisesti puhdistettuina ko. järjestelmässä Katajaluodon eteläpuolelle.

Jätevesiä koskeva yhteistoiminta muiden kuntien kanssa. Vuosaaren puhdistamon rakentamiskustannuksista oli Vantaan kauppalaosuus kertomusvuonna 645 660 mk. Vastaava Vantaan kauppalaosuus Viikin puhdistamon laajennuksen rakentamiskustannuksista oli 620 000 mk.

Voimassa olevan sopimuksen mukaisesti tuli Vantaan kauppalaosuus maksettavaksi kaupungille kauppalaosuutena Suutarilan, Pukinmäen ja Vartio-

kylänlahden pumppaamoiden sekä Viikin ja Vuosaaren puhdistamon käyttökustannuksista 370 000 mk.

Espoon kaupunki osallistui sopimuksen mukaisesti yhteisen merentutkimuksen kustannuksiin 110 018 mk:lla.

Vesiensuojelulaboratorio. Katurakennusosaston puhdistamotoimiston vesiensuojelulaboratorio suoritti kertomusvuonna n. 28 800 kemiallista, 10 000 bakteriologista ja n. 800 plankton-analyysiä. Ulkopuolisilta tilattiin lisäksi C¹⁴-aktiivisuuden mittauksia n. 1 500 näytteestä, maa-analyyskejä n. 500 näytteestä sekä pienempiä määriä öljy- ym. näytteitä. Henkilökunnan määrä oli kertomusvuoden lopussa 44 henkilöä. Laboratorion käyttömenot olivat 533 183 mk.

Laboratorion toiminta jakaantui edelleen kahteen osaan: Puhdistusmenetelmien kehittämistutkimuksissa jatkuivat jäteveden kemiallisen käsittelyn toteuttamiseen tähtäävät kokeilut. Talin puhdistamon tarkkailu ja hoito siirrettiin kokonaan käyttöjoakselle sen toimittua kemiallisena kokeilupuhdistamona kaksi vuotta. Yhteistyössä suunnittelujoaksen kanssa laadittiin kemiallisen käsittelyn kokeilunluonteinen kokonaisuohjelma kaikille kaupungin puhdistamoille. Lietteen käsittely- ja käyttötutkimuksia suoritettiin jätevesilietteen lisäksi myös vesilaitoksen alumiinisakalla.

Laboratorio jatkoi Helsingin ja Espoon merialueiden tarkkailua 56:lla tarkkailupisteellä, joiden veden laatu tarkastettiin keskimäärin 18 kertaa kertomusvuoden aikana. Muita tehtäviä olivat läntisen lahtialueiden veden vaihtoon, koko alueen kasvi- ja eläinplanktonin määrään, kalastoon ja rantaleviin kohdistuvat tutkimukset. Tutkimusten tulokset julkaistiin vesiensuojelulaboratorion tiedonantoja-sarjassa, joka ilmestyi kertomusvuoden aikana 13:nä niteenä.

Laboratorio osallistui varsinaisten tutkimustehtäviensä lisäksi eräiden lupa-anomusten ja muistioiden laatimiseen yhteistyössä suunnittelutoimiston kanssa.

Aluerakennusprojektit. Aluerakennusprojektien koordinoitiryhmät on toiminnallisesti sijoitettu rakennusvirastoon. Vuoden 1972 aikana oli toiminnassa kolme projektia: Haaga—Vantaa (HaVa), Pasila ja Malmi—Tapanila—Pukinmäki—Puistola.

H a a g a — V a n t a a - p r o j e k t i. Projektimuotoisesti toteutettava Haaga—Vantaa-alue Vihdintien ja Nurmijärventien välillä on kokonaispinta-alaltaan n. 800 ha. Etelässä alue rajoittuu nykyiseen Pohjois-Haagaan ja pohjoisessa kaupungin raja.

Alueelle tullaan v. 1985 mennessä rakentamaan yli miljoona asuin- ja työkäyttöön tarkoitettua kerrosalaneliometriä. Valmistuttuaan alueen kolme lähiötä tulevat tarjoamaan asunnon lähes 30 000 uudelle asukkaalle.

Kolmen aloitusalueen asemakaavoitus saatiin päätökseen talvella ja kaupunginvaltuusto hyväksyi asemakaavehdotukset toukokuussa. Kannelmässä aloitettiin asuntorakentamiselle välttämättömän kunnallistekniikan rakentaminen alkukesällä. Varsinaiset talonrakennustyöt käynnistyivät poikkeuslupien turvin marraskuussa kahdessa eri kohteessa Kannelmässä.

P a s i l a - p r o j e k t i. Pasila jakautuu kolmeen osa-alueeseen: Itä-Pasilaan, Länsi-Pasilaan ja Keski-Pasilaan. Ensimmäiseksi rakentamisprojektiksi on otettu Itä-Pasila, joka sijaitsee Pasilan rautatiealueen ja Mäkelänkadun välisessä maastossa. Etelässä alue rajoittuu Kumpulantiehen ja pohjoisraja sijaitsee n. 150 m Koskelantiestä etelään.

Pasilaan on tarkoitus rakentaa työpaikkoja n. 24 000 työntekijälle ja asuntoja n. 11 000 asukkaalle. Itä-Pasilan asuntokerrosalan määrä on asemakaavassa 161 100 k-m², mikä vastaa n. 6 000 asukasta sekä liikekerrosalan ja palvelujen kerrosalan määrä on asemakaavassa 303 400 k-m², mikä vastaa n. 9 000 työntekijää. Itä-Pasilan rakentaminen ajoittuu vuosiksi 1972—1978.

Vuoden 1972 aikana valmistui Itä-Pasilan asemakaava, jonka sisäasiainministeriö vah-

visti syksyllä. Lisäksi laadittiin aloitussuurekortteleista 1 ja 2 korttelisuunnitelmat.

Vuoden aikana alkoivat Itä-Pasilan maa-rakennusurakat I ja II, jotka sisältävät pääkatujen leikkaus- ja pengerrystyöt sekä aloituskorttelien ja niitä ympäröivien katujen maarakennustyöt.

Katujen leikkaus- ja pengerrystyöt edistyivät niin pitkälle, että syksyllä voitiin aloittaa viemäreiden, vesijohtojen ja puhelinjohtojen rakentaminen.

Tonttien, joiden maarakennustyöt aloitettiin vuoden aikana, yhteenlaskettu asuntokerrosala on 84 400 m² ja liikekerrosala 13 000 m².

Varsinaiset talorakennustyöt voitiin aloittaa yhdellä liiketalotontilla ja kahdella asuntokerrostontilla.

M a l m i — T a p a n i l a — P u k i n m ä k i - P u i s t o l a - p r o j e k t i. Alueella on nykyisin n. 24 000 asukasta ja asukasmääräksi on arvioitu v. 2000 n. 65 000.

Alueen rakentamista vaikeuttivat maanomistussuhteet, sillä kaupungin hallussa on maa-alasta vain n. 1/3 osa. Lisäksi uudisrakentaminen on hyvin suurelta osalta suunnattava pehmeikköalueille, koska siellä on enää käytettävissä rakentamattomia alueita.

Oman ongelmansa muodostavat myös jo rakennettujen alueiden tiivistäminen ja osittain puuttuva kunnallistekniikka sekä lukuisat rakennettavat eritasoiset risteykset pääradan kanssa.

Projektin tähänastinen toiminta on keskitynyt pääasiassa kaavoituksellisten ja kiinteistöpoliittisten ongelmien ratkaisuun yhteistyössä hallintokuntien ja maanomistajien kanssa.

Lisäksi suoritettiin julkisten palvelujen suunnittelua yhdessä talosuunnitteluosaston ja kunnallistekniikan rakentamisen suunnittelua katurakennusosaston kanssa.

Pukinmäen ja Puistolän asemanseudulle valmistuivat kaavarungot.

Malmin aluekeskuksen kaavarunko saadaan valmiiksi v. 1973 alkupuolella ja Tapa-

nilan kaavarunko valmistunee v:n 1974 aikana. Malmilla, Pukinmäessä ja Puistolan asemanseudulla aloitettiin asemakaavojen laadinta. Varsinaiseen aluerakennustoimintaan projektin alueella päästään v:n 1973 aikana Pukinmäessä ja Puistolan asemanseudulla. Edelleen laadittiin Puistolan asemanseudun aluerakentamissopimus.

Puhtaanapito-osasto

Osaston toiminta jakaantui:

Kiinteistöpuhtaanapitoon, johon kuuluu kiinteistöjätteiden kuljetus ym. tilausliikenteen harjoittaminen, jätteiden käsittely ja hävittäminen sekä siihen liittyen lämmön, sähkön, veden ja jätteiden myynti, kaupungin yleisten mukavuuslaitosten hoito- ja kunnossapito sekä veden kuljetus yksityistalouksille.

Katupuhtaanapitoon, johon kuuluu katujen, teiden, yleisten paikkojen ja satama-alueiden kesä- ja talvipuhtaanapito, lumenkaatopaikkojen perustaminen ja hoito sekä hiekoitushiekkavarastojen hoito.

Henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1972 yhteensä:

- 24 (24) vakinaista viranhaltijaa,
5 (5) tilapäistä »
61 (55) työsopimussuhteessa olevaa kkpalkkaista toimihenkilöä.

Puhtaanapito-osaston pysyvässä käytössä oli kaupungin omistamia moottoriajoneuvoja ja tärkeimpiä työkoneita seuraavat määrät:

— kuorma- ja erikoisautoja	103 (97)
— pakettiautoja	14 (21)
— kasteluautoja	3 (3)
— lakaisukoneita, isoja	17 (15)
— lakaisukoneita, pieniä	2 (2)
— tiehöyliä	20 (20)
— traktoreita, kumipyörä	130 (122)
— hiekanlevittimiä, autoihin	55 (53)
— » traktoreihin	15 (12)

Kiinteistöpuhtaanapito. Jätteenkuljetusasioitten hoito on keskitetty Munkkisaareen sijaitsevaan työnjohtokeskukseen. Työ tapahtuu kaksivuorotyönä kummankin vuoron hoitaessa omaa alueellista piiriään kaupungissa. Käymälälannan ja talousveden kuljetukset hoitaa eri piiri, joka huolehtii myös hajoitus- ja sadevesikaivojen tyhjennyksestä ja yleisten käymälöiden hoidosta ja kunnossapidosta.

Jätteenkuljetus on kokonaisuudessaan tilausliikennettä laskutuksen tapahtuessa kaupungin tietojenkäsittelykeskusta hyväksi käyttäen. Työhön tarvitaan Uudenmaan lääninhallituksen myöntämä tilausliikennelupa. Puhtaanapito-osastolle myönnettiin tällaiset tilausliikenneluvat v:n 1972 aikana yht. 56 autolle.

Eri jätteenhävityspaikkoihin tuotu jättemäärä (m³) v. 1972:

Paikka	Omat autot	Vieraat autot	Yhteensä
Kyläsaari	346 954	676 340	1 023 294
Iso-Huopalahti	175 612	1 411 446	1 587 058
Vuosaari	97 738	675 126	772 864
Maankäyttö- paikat	68 507	—	68 507
Yhteensä	688 811	2 762 912	3 451 723

Jätteiden kaatopaikkoja oli osaston toimesta järjestetty Iso-Huopalahden ja Vuosaaren. Kaatopaikat hoidettiin ns. valvotun kaatopaikan työmenetelmällä. Työ oli kokonaan koneellistettu traktorin ollessa päätyövälineenä. Toimintavuotena kaatopaikoilla kokeiltiin suomalaisvalmisteista Tanakaatopaikkakonetta tavanomaisten pusku-traktorien rinnalla. Jätteet peitettiin päivittäin. Ison Huopalahden kaatopaikan pintakerrokseen otettiin vastaan myös mädätettyä viemärielietettä. Kaatopaikan yleissuunnitelma hyväksyttiin. Sen mukaan paikalle rakennetaan n. 18 m korkea mäki ja alue varataan virkistystarkoituksiin.

Kyläsaaren jätteenpolttolaitos oli toiminnassa yhdenkertoista täyden toimintavuoden

tensa ja pystyi polttamaan noin 35% hävitettävästä polttokelpoisesta jätemäärästä. Vuonna 1969 laajennettiin laitoksen höyrykattiloita, jolloin niiden teho nousi n. kaksinkertaiseksi. Tehon nousun ansiosta laitoksen tuotanto voitiin pitää häiriöiden sattuessakin tasaisempana eikä täydellisiä toimituskatkoja ole enää päässyt syntymään. Laitoksen laajentamisen rakennustyöt olivat kuitenkin myöhässä, joten polttolaitos ei päässyt toimimaan odotetussa laajuudessa vielä v:n 1972 aikana.

Kiinteistöjätteiden ja käymälälannan kuljetuksessa oli 56 osaston omaa ja vakinaisemmin 5 yksityisautoa. Vuoden aikana hankittiin uudentyyppinen jäteastoiden pesuauto.

Osaston toimesta kuljetetut jätemäärät (m³) v. 1972:

Jätteiden laatu	Viety kaatopaikoille	Viety jätteen-poltto-laitokseen	Yhteensä
Talous-, asuma- ja teollisuusjätettä	261 278	346 954	608 232
Tuhkaa	13 936	—	13 936
Makkilantaa	4 243	5 067	9 310
Hajoituskaivosakkaa	29 799	—	29 799
Yhteensä	309 256	352 021	661 277

Osaston toimesta korjattiin pois ja hävitettiin 2 427 eläinraatoa.

Ruoka- ja talousvettä kuljetettiin eri puolille kaupungin liitosalueilla sijaitseville yksityistalouksille ja vedenjakelupaikoille yht. 21 727 m³.

Erilaista jätettä noudettiin seuraavista kiinteistömääristä:

Kaupungin omistamia kiinteistöjä:	
— kiinteistöt	808
— rakennustyömaat	131
Muiden kuin kaupungin omistamia kiinteistöjä:	
— kiinteistöt	11 378
— rakennustyömaat	198
Kaupungin yleisiä käymälöitä	16

Kaupungin yleisiä vedenheittopaikkoja	20
Hajoituskaivojen tyhjennys suoritettiin, taloja	1 015
Sadevesikaivoja tyhjennettiin	326
Makkiastioiden tyhjennys suoritettiin, taloja	1 050

Katupuhtaanapito. Katupuhtaanapidon piirijako oli entinen eli työkonapiirien luku oli edelleen neljä. Lumenkaatopaikkojen hoito oli omana piirinään, varsinaisten katupuhtaanapitopiirien määrän ollessa edelleen 15.

Autojen ja työkonoiden käytön tehostamiseksi ne oli keskitetty pääasiassa työkonapiireihin, jotka tekevät työtä pääväylien hoidon lisäksi alueellisesta piirijaosta välittämättä myös tilausten mukaan eri katupuhtaanapitopiireissä. Lakaisukoneet oli keskitetty kokonaan työkonapiireihin, joiden työt oli järjestetty kaksivuorotyön puitteisiin myös kesäaikana.

Rakennusjärjestyksen muutoksen tehtyä v. 1969 katujen ajoratojen auraussopimukset tarpeettomiksi tilaustyötä tehtiin talvisin vain katujen jalkakäytävillä sekä yksityisillä teillä.

Talvipuhtaanapitosopimuksia oli 1 440:n ja kesäpuhtaanapitosopimuksia 99 kiinteistön kanssa.

Edellisten lisäksi hoidettiin kaupungin 596:n ja valtion, seurakuntien ja vieraiden valtioiden lähetystöjen ym. 246 kiinteistön katuosuuksien puhtaanapito kautta vuoden.

Rakennusjärjestyksen perusteella puhtaanapito-osasto hoiti ns. Eiran ja Kaivopuiston kaupunginosien katupuhtaanapidon kokonaan ympäri vuoden laskutyönä siten, että kokonaiskustannukset jaetaan tasan kaupungin ja tontinomistajien kesken kunkin hallitseman tontin tai vastaavan maa-alueen pintaalojen suhteessa. Rakennusjärjestyksen muutos tuli koskemaan myös tämän alueen ajoratoja.

Puhtaanapito-osaston aurattavasta tiepiitueudesta oli valmiita katuja n. 770 km, kes-

keneräisiä katurakennustyömaita n. 110 km ja tiehoitokuntien yksityisteitä n. 140 km eli varsinaista tietä yhteensä n. 1 020 km.

Lumenkaatopaikkoja oli eri puolilla kaupunkia yht. 20. Lumenkaatopaikkoina oli entistä enemmän pyritty käyttämään jätevedenpuhdistamojen purkujohdon suualueita, jotta lumi on saatu sulaan veteen ilman kasan muodostusta. Kaatopaikoille tuodut lumimäärät ilmenevät eripainoksessa olevasta taulukosta.

Katujen lakaisujätteitä kerättiin ja kuljettiin kaatopaikoille yht. 118 241 m³. Luvussa ovat mukana myös yleisiltä rannoilta puhtaanapitoveneellä kerätty rantaroskat. Töiden rationalisoimiseksi katuoskia kuljettiin kiinteistöjätteen erikoisautoilla mm. toreilta ja satamista, joihin oli sijoitettu tarvittava määrä vaihtolavoja. Näin kuljetettujen jätteiden määrä oli 54 830 m³.

Hiekoitushiekka oli varastoitu viiteen kallioon louhittuun hiekkasiiloon, nimittäin Alppilassa, Taivaskalliassa, Herttoniemessä, Pajamaässä ja Munkkisaarella.

Puhtaanapito-osaston menot ja tulot olivat v:n 1972 aikana seuraavat:

M e n o t :	mk
Varsinaiset palkkamenot	698 328
Muut palkkamenot	22 686
Sosiaalimaksut	193 131
Huoneistomenot	545 039
Kalusto	121 996
Tarverahat	317 418
Katujen, teiden, yleisten paikkojen ja satama- ym. alueiden puhtaanapito	17 931 477
Jätt.kulj. ja muu tilausliikenteen harjoittaminen	5 630 410
Yl. mukavuuslaitosten hoito ja kunnossapito	559 419
Jätt. käsittelypaikkojen hoito ja kunnossapito	2 190 107
Vuokrat maa-alueista ja rakennuksista	17 008
Pääomakustannukset	2 265 084
Yhteensä	30 492 103

T u l o t :	mk
Sop. muk. katu- ja satamapuh- taanapito	5 247 421
Jätt. kulj. ja muu tilausliikenteen harjoittaminen	4 641 475
Yleiset käymälät	86 801
Lämmön, höyryn, veden, jätteen ja sähkön myynti	1 804 266
Muut tulot	1 002 373
Yhteensä	12 782 336

Puisto-osasto

Puisto-osasto huolehti kaupungin yleisten puistojen suunnittelusta ja rakentamisesta sekä kasvihuoneiden, taimistojen, leikkikenttien ja yleisten puistojen kunnossapidosta. Sen toimesta hoidettiin talvella luistinratoja sekä kesällä kahluu- ja koristelammikoita.

Osasto hoitaa myös kaupungin eri laitosten ja virastojen hallinnassa olevien tonttien puistoja sekä niitä valtion, seurakuntain ja yksityisten kiinteistöjen istutuksia, jotka kaupunki on ottanut hoitaakseen. Puisto-osasto suorittaa myös tilaustöitä kaupungin toisille laitoksille ja virastoille.

Henkilökunnan vahvuus oli 31.12.1972:

16 (16) vakinaista viranhaltijaa,
28 (26) työsopimussuhteessa olevaa kk-palkkaista toimihenkilöä.

Työntekijöiden lukumäärä vaihteli töiden kausiluontoisuudesta johtuen huomattavasti vuodenajoittain. Se oli pienimmillään helmikuussa, 151 (142) työntekijää ja suurimmillaan kesäkuussa, 510 (580) työntekijää.

Puistosuunnitelmat. Suunnittelutoimistossa laadittiin 53 puisto- ja puutarhasuunnitelmaa, joista muiden laitosten ja rakennusviraston eri osastojen tilauksesta 21 kpl.

Luistintradat ja kelkkamäet. Talvella kunnostettiin ja hoidettiin 42 luistintrataa ja 76 kelkkamäkeä, mikä on n. 1 690 jm. Luistintratojen yhteinen pinta-ala oli n. 65 750 m². Iltaisin oli valaistu 16 luistintrataa.

Puistot. Puistojen kunnossapitoa varten oli kaupunki jaettu kesän aikana kuuteentoista ja talvella neljääntoista kunnossapitopiiriin.

Kunnossapitokohteita oli vuoden lopussa seuraavasti:

	Kohteiden luku	ha
Yleisiä puistoja	705	605
Eräitten kaupungin laitosten puistoja	228	98
Sopimusten perusteella hoidettavia puistoja	12	3
Yhteensä	945	706

Heinänsiementä käytettiin 10 000 kg.

Ryhmäruusuja istutettiin 7 734 kpl sekä erilaisia yksivuotisia koristekasveja n. 95 000 kpl. Sipulikasveja kukki puistoissa 35 250 kpl.

Uusia puistoja, tiekaistoja ja liikennejakeja rakennettiin kertomusvuonna yht. 369 105 m².

Vanhoja puistoja perusparannettiin yht. 31 072 m².

Suoja-aidat. Panssariverkkoaitoja rakennettiin leikkikenttien suojaksi seuraavasti:

Kirjatyöntekijän puistossa, Pääskylänrinteessä, Kontulan Kiikussa, Malmilla Liisanpuistossa ja Temppelellä yht. 476.5 jm.

Koira-aitauksia rakennettiin Alppilaan ja Roihuvuoreen yht. 452 jm.

Suojakaidetta rakennettiin Mannerheimintien ja Lehtikuusentien kulmaan 52.5 jm.

Taimisto. Taimistosta istutettiin kasveja puistoihin:

	kpl
Lehtipuita	961
Havupuita	343
Pensaita	5 885
Perennoja	1 751
Köynnöksiä	129
Yhteensä	9 069

Ulkopuolisista taimistoista ostettiin istutuksiin:

	kpl
Lehtipuita	2 201
Havupuita	5 513
Pensaita	15 619
Perennoja	2 096
Köynnöksiä	22
Yhteensä	25 451

Jatkokasvatukseen istutettiin:

	kpl
Lehtipuita	5 801
Havupuita	2 560
Yhteensä	8 361

Kasvihuoneet ja lavatarha. Kasvihuoneissa ja lavoissa kasvatettiin n. 97 000 kpl ryhmäkasveja. Kaupunginpuutarhasta suoritettiin erilaisia koristeluja 336 kertaa.

Laskutustyöt. Puisto-osasto suoritti erilaisia puistonhoito- ja rakennustöitä eri osastoille, kaupungin muille laitoksille sekä yksityisille yht. 2 093 494 mk:n arvosta:

Tulot	mk
Kaupungille kuulumattomien istutusten kunnossapito	12 135
Kaupunginpuutarhan tulot	82 010
Vuokrat	4 612
Luontoisedut	10 198
Muut tulot	237 044
Yhteensä	345 999

Järjestelytoimisto. Järjestelytoimistossa oli 31.12.1972:

- 1 (—) vakinainen viranhaltija,
- 1 (1) tilapäinen viranhaltija,
- 9 (9) työsopimussuhteista toimihenkilöä.

Järjestelytoimiston asema muuttui 1.10.1972 voimaantuneen rakennusviraston organisaatiotarkistuksen yhteydessä yleisen osaston toimistosta erillistoimistoksi. Toiminnallisia muutoksia ei tästä vielä vuoden 1972 aikana aiheutunut, sillä osittain avoinna olleen organisaation täsmennästyön ajaksi toimintaa jatkettiin tilapäismäärittelyillä aiemman muotoisena.

Viraston laskentatoimen ja ATK:n kehittämiseen järjestelytoimisto osallistui työryhmäjäsenyyden sekä toimistossa suoritettujen valmistelutehtävien välityksellä.

Organisaation ja henkilöstöhallinnon kehittämistyötä toimisto avusti kokoamalla virastolta pyydettyjä selvityksiä, asettamalla henkilöitään käytettäväksi työryhmien jäseninä tai yhdyshenkilötehtävissä sekä laatimalla viraston organisaation täsmentämiseen liittyneitä ehdotuksia.

Teknisen rationalisoinnin alueella jatkettiin pääasiassa työmenekkien mittaamista tarkoittaneita työntutkimuksia sekä osallistuttiin työnsuunnittelun kehittämiseen katurakennusosastolla ja konevarikolla. Osa rakennusalan työntutkimuksista liittyi valtion rakentavien virastojen kanssa tapahtuvaan kehittämissyhteistyöhön.

Aloitetoimintaan liittyen järjestelytoimisto antoi vuoden aikana lausunnot 19 aloitteesta.